

Motion till riksdagen 2021/22:2698

av **Ingela Nylund Watz m.fl. (S)**

Stärk kommunernas roll i det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad välfärdsbrottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka kommunernas roll i arbetet med att motverka organiserad brottslighet riktad mot offentligt finansierad verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige har vi under senare år genom rapporter, utredningar och ett antal rättsprocesser blivit uppmärksammade på att välfärdssystemen systematiskt utnyttjas genom fusk och bedrägerier. Erfarenheterna från bland annat Södertälje visar att omfattningen dessvärre är betydande. Den organiserade brottsligheten har hittat en ny lukrativ marknad och generellt sett kan det konstateras att det funnits en för stor naivitet inom offentlig verksamhet när det handlar om kunskapen om hur de offentligt finansierade systemen utvecklats till en marknad för kriminella. Dessbättre ökar nu kunskaperna successivt och åtgärder vidtas såväl nationellt som inom kommuner och regioner.

I den organiserade brottsligheten som riktas mot välfärdssystemen utgör vinsterna från de olika brottsuppläggen ofta en basinkomst. Välfärdssystemen utgör ett nät av utbetalningssystem på kommunal och nationell nivå som hänger ihop och ofta är beroende av varandra. Tar man sig bara in i ett system öppnas dörrarna till andra genom att gapen mellan olika myndigheters ansvarsområden utnyttjas. Vinsterna används inte sällan för att finansiera annan brottslighet, t.ex. narkotikahandel och utpressarverksamhet.

Regeringen tar problemen med brottsligheten mot välfärdssystemen på största allvar och flera åtgärder har vidtagits. Ett folkbokföringsbrott har införts liksom möjligheten att kontrollera bosättning, ett pilotprojekt med syfte att öka ordning och reda i folkbokföringen har startats och flera berörda myndigheter har fått resurstillskott för att bekämpa välfärdsbrott och skatteundandragande liksom ett tydligt uppdrag att samarbeta kring

dessa frågor. Polis och åklagare har fått uppdraget att förbättra hanteringen av bidragsbrott i samarbete med utbetalande myndigheter. I budgeten för 2021 tillfördes arbetet för att motverka fel och missbruk med statliga ersättningar, bidrag och skatter 200 miljoner kronor.

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen ytterligare åtgärder för att förstärka arbetet mot fusk och missbruk av välfärdssystemen. Sammantaget innebär satsningarna att ytterligare 200 miljoner tillförs 2022, ytterligare 35 miljoner 2023 och ytterligare 75 miljoner 2024. Bland annat föreslås att en ny myndighet inrättas för att stärka arbetet med att minska felaktiga utbetalningar genom en systemövergripande kontroll. Dessutom föreslås stärkta åtgärder för att kontrollera ersättningar för sjuklönekostnader och brottslighet inom lönegarantiområdet, stärkt förmåga att stoppa oseriösa aktörer inom välfärdsområdet, stärkt samverkan mot arbetslivskriminalitet, stärkt arbete mot organiserad ekonomisk brottslighet och åtgärder för att motverka fusk på vägtransportområdet.

De åtgärder som genomförts och planeras är alla välkomna men fokuserar alltså i huvudsak på de statliga myndigheternas möjligheter att bidra till att motverka välfärdsbrottsligheten. Sedan 1 januari 2016 finns det sekretesslättnader rörande informationsutbyte mellan myndigheter vid misstanke om grov brottslighet.

Kommunernas roll och möjligheter att bidra till att upptäcka och förhindra välfärdsbrott, i samverkan med andra myndigheter, behöver dock lyftas fram och utvecklas mer. Den utvärdering som regeringen nu genomför om stärkt informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bidragsbrott och arbetslivskriminalitet är ett steg i rätt riktning. Det bör enligt vår mening övervägas på vilket sätt kommunerna på ett effektivt sätt kan inordnas i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad välfärdsbrottslighet.

Ingela Nylund Watz (S)

Abraham Halef (S)

Mathias Tegnér (S)

Anna Vikström (S)

Serkan Köse (S)